

گزارش پیشرفت سالانه طرح در سال کاری ۲۰۰۹

"Annual Progress Report 2009"

«طرح حفاظت از تالاب های ایران»

۲۰۰۹

سازمان حفاظت محیط زیست

طرح حفاظت از تالاب های ایران

سازمان حفاظت محیط زیست
تسهیلات محیط زیست جهانی (GEF)
برنامه توسعه ملل متحد (UNDP)

گزارش پیشرفت سالانه طرح

در سال کاری ۲۰۰۹

Department of Environment

GEF

فهرست مطالب

۲	معرفی طرح
۲	رویکرد و اهداف طرح
۴	جدول عملکرد طرح، فعالیت های انجام شده و پیشرفت حاصله در سال کاری ۲۰۰۹ (مطابق با برنامه کاری طرح):
۴	جدول ۱. فعالیتهای طرح حفاظت از تالابهای ایران ذیل خروجی اصلی ۱
۱۳	جدول ۲. فعالیتهای طرح حفاظت از تالابهای ایران ذیل خروجی اصلی ۲
۱۷	جدول ۳. فعالیتهای طرح حفاظت از تالابهای ایران ذیل خروجی اصلی ۳
۲۲	چالش های پیش روی طرح
۲۳	درسهای آموخته
۲۴	خلاصه پیشنهادات ارزشیابی میان دوره ای طرح
۲۵	عملکرد مالی طرح

نام پروژه: طرح حفاظت از تالاب های ایران

شماره شناسه طرح: ۳۸۴۳۶

معرفی طرح

سازمان حفاظت از محیط زیست به منظور حفاظت از تالاب ها و کاهش روند تخریبی آنها اقدامات متعددی را در دستور کار خود قرار داده است که طرح حفاظت از تالاب های ایران در همکاری مشترک با برنامه توسعه ملل متحد (UNDP) و تسهیلات محیط زیست جهانی (GEF) یکی از این موارد می باشد.

این طرح پس از امضا در سال ۲۰۰۵، در سال ۲۰۰۶ وارد فاز آغازین خود شد و اولین کارگاه مربوطه در قالب کارگاه آغازین در ماه آوریل ۲۰۰۶ برگزار گردید. اعتبار کلی این طرح از سوی تسهیلات محیط زیست جهانی بالغ بر ۳/۲۸۷ میلیون دلار است که با سرمایه گذاری مشترک ۹/۱۹ میلیون دلاری دولت جمهوری اسلامی ایران و ۰/۶ میلیون دلاری کشور هلند^۱ در طول ۷ سال دوره طرح تا سال ۲۰۱۲ در راستای اهداف طرح هزینه خواهد شد.

رویکرد و اهداف طرح

در این طرح با پیاده سازی رویکرد اکوسیستمی کنوانسیون تنوع زیستی، ضمن بررسی دلایل ریشه ای تخریب تالاب های ایران در سه سطح محلی، حوزه آبریز و ملی رویکرد اصلی به صورت زیر تعریف شده است:

"اگر تصمیم گیران و جوامع محلی از ارزشها و فواید مناطق حفاظت شده تالابی آگاه شوند و در فرآیند مدیریت اکوسیستم های تالابی سهیم گردند، از مدیریت پایدار این زیست بومهای ارزشمند حمایت خواهند کرد."

با توجه به چنین رویکردی هدف کلان و هدف اصلی بصورت زیر تعریف شده اند:

هدف کلان

"سرعت بخشیدن به پایداری سیستم مناطق تالابی حفاظت شده ایران و بدین ترتیب، افزایش کارآمدی آن به عنوان ابرازی برای حفاظت از تنوع زیستی ای که از نظر جهانی قابل توجه است."

هدف اصلی

"از بین بردن دائم و یا حذف پایدار تهدیداتی که تنوع زیستی مهم جهانی با آن روبروست و ابقای پایدار آن در دو منطقه نمونه، همراه با حصول اطمینان از این که درسهای آموخته شده در این مناطق نمونه، در سیستم-

۱ این مشارکت کشور هلند در فاز PBF B طرح بوده است.

های مدیریت مناطق تالابی حفاظت شده سراسر ایران و به ویژه در مجموعه ای از سایت‌های تکرار مورد هدف، به کار گرفته شوند."

به منظور حرکت در راستای هدف کلان و تحقق هدف اصلی طرح دستیابی به سه خروجی اصلی زیر بر اساس سند طرح و گزارش فاز آغازین در دستور کار پروژه قرار دارد.

خروجی‌های اصلی طرح^۲

الف: ظرفیت ساختارهای مدیریتی مناطق حفاظت شده در سطح محلی (مانند دفاتر پارک‌های ملی و ادارات استانی محیط زیست) برای مدیریت مناطق حفاظت شده تالابی و مواجهه با تهدیدات تالابی درون حوزه آبخیز ارتقاء می‌یابد.

ب: ساختارهای مشارکت بین بخشی که در سطح استان و حوزه آبخیز ایجاد می‌شوند با توجه به مشکلاتی که اکوسیستم مناطق حفاظت شده تالابی را تهدید می‌کند به پایداری سیستم مدیریت مناطق حفاظت شده کمک می‌نمایند.

پ: ظرفیت مدیریتی مناطق حفاظت شده تالابی و ساختارهای مشارکت بین بخشی در سطح ملی به منظور تقویت مدیریت مناطق حفاظت شده تالابی و از طریق کمک به انتقال اطلاعات و تجربیات حاصله از دستاوردهای ۱ و ۲ افزایش می‌یابد.

طرح حفاظت از تالاب‌های ایران درصدد است با بهره‌جستن از مدیریت بهینه، کنترل کیفیت و به‌کارگیری مدیریت تطبیقی (آموزش از طریق کسب تجربه) به این اهداف و دستاوردها برسد. به منظور اجرای فعالیت‌ها کار در سطح محلی و حوضه آبخیز در دو سایت نمونه دریاچه ارومیه و دریاچه پریشان انجام می‌شود و طبق پیشنهادات تیم ارزشیابی میان دوره ای طرح تالاب شادگان که پیش از این بعنوان سایت تکرار طرح بود نیز از این پس به عنوان سایت اصلی طرح مد نظر قرار خواهد گرفت. در اواسط سال ۲۰۰۹ ارزشیابی میان دوره ای طرح توسط ارزشیابان ملی و بین المللی انجام پذیرفت که خلاصه پیشنهادات ایشان در ادامه این گزارش ذکر شده است.

^۲ با توجه به خشکسالی‌های اخیر و اثرات آن بر اکوسیستم دریاچه ارومیه و سایر تالاب‌ها و زندگی جوامع محلی ساکن در حاشیه آنها، بدنبال بازدید جانشین برنامه توسعه ملل متحد و مدیران طرح به این دریاچه در اواخر سال ۲۰۰۸ خروجی اصلی دیگری به منظور کاهش اثرات خشکسالی و تدوین الگوی مدیریت اثرات این سانحه بر تالاب‌ها به خروجی‌های اصلی طرح تصویب شد. بودجه پیش‌بینی شده برای این بخش ۲۰۰ هزار دلار از محل منابع Track برنامه توسعه ملل متحد می‌باشد و برنامه‌ریزی‌های لازم برای عملیاتی شدن این محور جدید در سال ۲۰۰۹ به برنامه کاری طرح اضافه شده اند.

جدول عملکرد طرح، فعالیت های انجام شده و پیشرفت حاصله در سال کاری ۲۰۰۹ (مطابق با برنامه کاری طرح):

از سال ۲۰۰۹ طرح حفاظت از تالاب های ایران برنامه کاری خود را طبق فرم جدید برنامه های کاری سالانه که از سوی دفتر عمران ملل متحد به تمام پروژه های بین المللی ابلاغ شد، برنامه ریزی کرده است که در این برنامه کاری بر خلاف برنامه های کاری سال های پیشین که فعالیت های طرح در سه سطح ارومیه، پریشان و سطح ملی دسته بندی می شد، به منظور عملیاتی کردن خروجی های اصلی پروژه در ذیل هر کدام از خروجی ها یک سری بازده مورد انتظار پیش بینی شده است و برای هر یک از این بازده ها شاخص ها و اهداف سالانه ای پیش بینی شده اند که فعالیت های کلیدی بر اساس آنها تعریف می شوند. باتوجه به اینکه فعالیت های طرح باید براساس برنامه ریزی انجام شده و مصوب کمیته راهبری و مطابق سند پروژه صورت می پذیرفته است، لذا جدول ذیل مطابق با برنامه سال ۲۰۰۹ تهیه و در آن اهم فعالیت های انجام شده ارائه گردیده و میزان محقق شدن هر یک از اهداف در مقایسه با شاخص ها و فعالیت های پیش بینی شده ثبت گردیده است.

جدول ۱. فعالیت های طرح حفاظت از تالاب های ایران ذیل خروجی اصلی ۱

طبق برنامه کاری سال ۲۰۰۹

ردیف	بازده مورد انتظار	شاخص خروجی ها و اهداف سالانه	فعالیت های برنامه ریزی شده	پیشرفت انجام کار
	خروجی اصلی ۱: ارتقاء ظرفیت ساختارهای مدیریتی مناطق حفاظت شده در سطح محلی (مانند دفاتر پارک های ملی و ادارات استانی محیط زیست) برای مدیریت مناطق حفاظت شده تالابی و مواجهه با تهدیدات تالابی درون حوزه آبخیز			
۱	خروجی ۱ا: اجرای برنامه های مدیریت زیست بومی برای توجه به مهمترین تهدیدات درونی، از طریق آموزش مدیران در سایت های ارومیه و پریشان	شاخص خروجی: - تعداد مدیران و ذینفعان مهم آموزش دیده در زمینه مدیریت زیست بومی - امضاء و اجرا شدن برنامه های مدیریتی - اجرای استراتژی ها و موارد اولویت دار بهره برداری پایدار	برنامه آموزش میدانی برای محیط بانان سازمان محیط زیست در سطح ارومیه و پریشان	- برنامه آموزش میدانی برای محیط بانان سازمان حفاظت محیط زیست از سایت های پریشان، ارومیه و شادگان از تاریخ ۹ الی ۱۱ آبان ۸۸ در شهر ارومیه برگزار شد. ۴۰ شرکت کننده از استان های خوزستان، آذربایجان شرقی و غربی، کردستان و فارس در این کارگاه شرکت داشتند. - این کارگاه عمدتاً بر روی تبادل نظر، دانش و تجربیات در زمینه رویکردهای جدید اکوسیستمی (بویژه درمورد حفاظت و مدیریت تالاب ها) متمرکز بود. - بازدید یک روزه از تالاب کانی برازان و آشنایی با برخی از فعالیت های NGO های منطقه نیز بخشی از این کارگاه آموزشی بود. - نشست پایانی این کارگاه به تبادل تجربیات آموخته و توافق درمورد گام های آتی اختصاص داشت.

ردیف	بازده مورد انتظار	شاخص خروجی ها و اهداف سالانه	فعالیت های برنامه ریزی شده	پیشرفت انجام کار
	خروجی اصلی ۱: ارتقاء ظرفیت ساختارهای مدیریتی مناطق حفاظت شده در سطح محلی (مانند دفاتر پارک های ملی و ادارات استانی محیط زیست) برای مدیریت مناطق حفاظت شده تالابی و مواجهه با تهدیدات تالابی درون حوزه آبخیز			
۲		(شیلات، گردشگری) • مساحت زیستگاه های تالابی حفاظت و احیاء شده • مدیریت با استفاده از اطلاعات پایه و شاخص های مهم پایش اهداف سالانه: • آموزش محیط بانان در سایت های ارومیه و پریشان • تصویب شدن برنامه مدیریت جامع پریشان	ترتیب بازدیدهای آموزشی از سایت های مناسب تالابی خارج کشور برای کارشناسان داخلی • انتخاب چند سایت بین المللی به عنوان نامزد انجام بازدید میدانی توسط مشاورین بین المللی طرح در مشورت با دفتر طرح • رایزنی با دفتر عمران ملل متحد برای انتخاب نهایی محل مورد نظر • انتخاب حوضه آبریز Murray/Darling در کشور استرالیا و کسب تأیید مجری ملی طرح و تهیه طرح اولیه • انجام پیگیری با مشاور ارشد طرح و سازمان ملل برای گام های بعدی • مذاکره با مقامات حوضه آبریز موری دارلینگ استرالیا، و دفاتر مرتبط کنوانسیون رامسر از طریق طرح و دفتر سازمان ملل • تهیه پیش نویس و نهایی کردن شرح خدمات دوره برای شرکت نمایندگان ایران • افراد مورد نظر برای دوره از ذینفعان ملی و استانی مشخص شده و مکاتبات مربوطه انجام شد.	
۳		• آغاز به اجرایی نمودن ۱۰ درصد از	مذاکرات نهایی و تأیید نهایی برنامه مدیریت جامع تالاب پریشان	پیگیری تصویب برنامه مدیریت جامع تالاب پریشان، با ارسال آخرین ویرایش این برنامه به اداره کل محیط زیست استان فارس و درخواست جهت مطرح و تصویب نمودن آن در جلسه کمیته فنی استانداری (کارگروه آب و کشاورزی استان)
۴		مفاد برنامه های اولویت دار برنامه های مدیریتی پریشان و ارومیه • تصویب برنامه های	تصویب رسمی برنامه مدیریت جامع تالاب پریشان توسط سازمان محیط زیست و استانداری فارس	تصویب برنامه مدیریت جامع تالاب پریشان توسط هیات دولت در استان فارس (اردیبهشت ماه ۱۳۸۸) به منظور تضمین اجرای این برنامه توسط ارگان های دولتی با همکاری سایر ارگان های ذیربط • با پیگیری تصویب برنامه مدیریت جامع تالاب پریشان به عنوان مصوبات سفر هیات دولت به استان در همکاری طرح و اداره کل محیط زیست فارس

ردیف	بازده مورد انتظار	شاخص خروجی ها و اهداف سالانه	فعالیت های برنامه ریزی شده	پیشرفت انجام کار
خروجی اصلی ۱: ارتقاء ظرفیت ساختارهای مدیریتی مناطق حفاظت شده در سطح محلی (مانند دفاتر پارک های ملی و ادارات استانی محیط زیست) برای مدیریت مناطق حفاظت شده تالابی و مواجهه با تهدیدات تالابی درون حوزه آبخیز				
۵		زون بندی تالاب های ارومیه و پریشان • استراتژی صید برای تالاب پریشان • استراتژی گردشگری برای تالاب های ارومیه و پریشان • علامت گذاری مرزهای دریچه های ارومیه و پریشان	ارتقاء اجرای موارد اولویت دار از طریق کمیته راهبری طرح و ذینفعان سایت های ارومیه و پریشان	⇐ برنامه ریزی برای امضا تفاهم نامه برنامه مدیریت جامع تالاب پریشان با حضور نمایندگان استانداری و سازمان محیط زیست و جوامع محلی در بهمن ماه ۱۳۸۸
				⇐ تعیین موارد اولویت دار برنامه های مدیریت تالاب پریشان و دریچه ارومیه با کمک مشاورین و کارشناسان طرح و برنامه ریزی مقدماتی برای اجرای آنها در طول سال ⇐ ارایه اقدامات اولویت دار در دستور کار اولین جلسه شورای منطقه ای دریچه ارومیه ⇐ تهیه بروشورهای خلاصه برنامه های مدیریت با تاکید بر نقش هر یک از ذینفعان در اجرای فعالیت های اولویت دار برنامه مدیریت ⇐ توزیع بروشورهای فوق در بین کلیه ذینفعان محلی و ملی و برگزاری نشست های دو و چند جانبه به منظور برنامه ریزی مقدماتی برای اجرای اقدامات اولویت دار ⇐ برگزاری جلسات فنی طرح با حضور کارشناسان دستگاه های ذیربط به منظور تبیین گام های بعدی و برنامه - ریزی اجرای اقدامات مشترک طرح با این دستگاه ها بر اساس برنامه های مدیریت ⇐ تاکید و توضیح نقش هر یک از سازمان های عضو کمیته راهبری در اجرای بخش هایی از برنامه های مدیریت در جلسات کمیته راهبری
۶		• تهیه اسناد لازم برای معرفی تالاب کانی برازان به عنوان سایت رامسر • گزارشات سال ۲۰۰۸ پایش دریچه ارومیه و پریشان • اجرای ۱۰ درصد از پروتکل های پایش	اختصاص دادن منابع مالی جف و ملی به اقدامات دارای اولویت در سطح سایت های ارومیه و پریشان	⇐ تهیه کردن قالب ارایه طرح های پیشنهادی برای ذینفعان دولتی و غیردولتی برای اجرای پروژه های مرتبط با برنامه های مدیریت و ارایه این طرح ها به کمیته ها و شوراهای مدیریت برای تصویب نهایی و تعیین بودجه ⇐ برگزاری جلسه ای در تاریخ ۳ آذر ۸۸ با کمیسیون امور زیربنایی هیئت دولت به منظور پیگیری اجرای برنامه مدیریت یکپارچه دریچه ارومیه در سطح ملی: ○ این جلسه با حضور معاون وزیر جهاد کشاورزی، مدیران کل وزات نیرو، معاونین استانداری های سه استان، مدیران عامل آب منطقه ای و جهاد کشاورزی، ادارات محیط زیست و برخی از سازمان های غیردولتی زیست محیطی منطقه برگزار گردید. ○ این جلسه بسیار نتیجه بخش بوده و کمیسیون تصویب نمود که تمام ذینفعان طرح های خود را که مرتبط با برنامه مدیریت دریچه ارومیه است، مطابق با ساختار مورد نظر در یک هفته ارایه

ردیف	بازده مورد انتظار	شاخص خروجی ها و اهداف سالانه	فعالیت های برنامه ریزی شده	پیشرفت انجام کار
	خروجی اصلی ۱: ارتقاء ظرفیت ساختارهای مدیریتی مناطق حفاظت شده در سطح محلی (مانند دفاتر پارک های ملی و ادارات استانی محیط زیست) برای مدیریت مناطق حفاظت شده تالابی و مواجهه با تهدیدات تالابی درون حوزه آبخیز			
		ارومیه و پریشان		نموده و طرح حفاظت از تالاب های ایران نقش تسهیلگر این موضوع را ایفا نماید. ○ به منظور هماهنگ سازی این طرح ها، فرمت پروپوزال نویسی طرح حفاظت از تالاب های ایران مورد تأیید و تصویب جمع قرار گرفته و بنا شد کلیه ارگان ها طرح های خود را در قالب پورتفولیوهای دریاچه ارومیه ارائه نمایند. ⇐ پیرو جلسه فوق در ۹ آذر جلسه ای به دعوت معاونت عمرانی استانداری آذربایجان غربی برگزار گردید که نتایج جلسه کمیسیون امور زیربنایی هیئت دولت در آن بررسی و پیگیری گردید: ○ طرح های پیشنهادی در قالب پورتفولیوهای طرح حفاظت از تالاب های ایران تدوین گردید و مقرر شد تا تاریخ ۱۲ آذر نهایی و به دفتر طرح ارسال گردند. ○ با تصویب این طرح ها در هیئت دولت مقدار قابل توجهی از بودجه ملی برای فاز اجرایی در نظر گرفته خواهد شد. ⇐ پیگیری تصویب طرح حفاظت و پایش گونه شنگ در تالاب پریشان با همکاری جامعه محلی (ارائه شده توسط سازمان غیردولتی طرح سرزمین درمورد پایش گونه شنگ با کمک جوامع محلی) پس از بررسی توسط مشاورین طرح در قالب: ○ رایزنی با دفاتر مرتبط در سازمان محیط زیست برای گنجاندن نکات کارشناسی ارائه شده توسط آن دفاتر ○ نهایی سازی شرح خدمات و تأیید آن توسط مجری ملی طرح و انجام مقدمات برای عقد قرارداد
۷		ارسال نقشه های زون بندی تهیه شده به نهادهای محلی و انجام تطبیق های	⇐ ارائه نظرات ذینفعان درمورد گزارشات پایش و زون بندی در قالب جلسات کارگروه تنوع زیستی تالاب پریشان و دریاچه ارومیه و نهایی کردن نقشه ها بر اساس نظرات ارائه شده ⇐ پیوست کردن نقشه های زون بندی طبقه بندی حساسیت زیستگاه ها بعنوان بخشی از برنامه های مدیریت تالاب پریشان و دریاچه ارومیه	

ردیف	بازده مورد انتظار	شاخص خروجی ها و اهداف سالانه	فعالیت های برنامه ریزی شده	پیشرفت انجام کار
خروجی اصلی ۱: ارتقاء ظرفیت ساختارهای مدیریتی مناطق حفاظت شده در سطح محلی (مانند دفاتر پارک های ملی و ادارات استانی محیط زیست) برای مدیریت مناطق حفاظت شده تالابی و مواجهه با تهدیدات تالابی درون حوزه آبخیز				
			لازم	← تهیه دستورالعمل های زون بندی تالاب (تهیه پیش نویس چارچوب) ← ارسال گزارش کارگاه زون بندی به همراه نقشه ها و ضوابط اجرایی برای ذینفعان و دریافت نظرات آنها
۸		برگزاری کارگاه صید در سطح پریشان، تهیه استراتژی و نهایی سازی آن		← برگزاری کارگاه آموزشی در مورد ماهیگیری (بهمکاری اداره شیلات، سازمان حفاظت محیط زیست استان فارس و ماهیگیران بومی) این کارگاه در تاریخ ۱۵ آوریل با حضور ۶۰ ماهیگیر بومی (تعداد کل ماهیگیران حدود ۱۰۰ نفر می باشد)، دو کارشناس ارشد شیلات استان و سه کارشناس ادارات حفاظت محیط زیست فارس و کازرون برگزار گردید. در جلسات مشارکتی دو گروه تشکیل شده در این کارگاه، مشکلات مطرح شد و راه کارهایی نیز پیشنهاد شد. در پایان، موافقتنامه ای بین ذینفعان که در آن نحوه بهره برداری پایدار از ماهی های تالاب پریشان و همچنین تشکیل یک تعاونی توسط شرکت کنندگان مورد تاکید قرار گرفته بود، امضاء شد که دستاورد عمده این کارگاه محسوب می شود.
۹		برگزاری کارگاه گردشگری طبیعی برای سایت های ارومیه و پریشان (در تهران) برای تهیه پیش نویس و نهایی سازی استراتژی در سطح محلی	← کارگاه اکوتوریسم پریشان در ۲۰ الی ۲۱ آبان در کازرون و با اهداف ذیل برگزار گردید: ○ آشنایی با اصول توسعه اکوتوریسم در یک منطقه حفاظت شده با مروری بر تجربیات نمونه جهانی ○ انجام تحلیلی از شرایط موجود تالاب پریشان به منظور شناسایی فرصت های اکوتوریسم ○ توجه به تجربیات گردشگری با محوریت جوامع محلی و یافتن راه هایی برای جلب مشارکت سایر نهادها مانند سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان گردشگری در این زمینه ○ توافق در مورد یک فرآیند و چارچوب زمانی برای اقدامات اجرایی آتی بیش از ۴۰ نفر شامل نمایندگان جوامع محلی، نهادهای غیردولتی، دانشگاه ها، سازمان حفاظت محیط زیست، شوراهای اسلامی، منابع طبیعی و سازمان گردشگری مرتبط با تالاب پریشان و همچنین چند نفر از سایر سایت های نمونه طرح تالاب ها در این کارگاه حضور داشتند. در پایان این کارگاه گزارشی از توافقات حاصل شده تهیه گردید و بعنوان پیش نویس استراتژی اکوتوریسم در اختیار کمیته محلی برای نهایی سازی آن قرار گرفت.	

ردیف	بازده مورد انتظار	شاخص خروجی ها و اهداف سالانه	فعالیت های برنامه ریزی شده	پیشرفت انجام کار
خروجی اصلی ۱: ارتقاء ظرفیت ساختارهای مدیریتی مناطق حفاظت شده در سطح محلی (مانند دفاتر پارک های ملی و ادارات استانی محیط زیست) برای مدیریت مناطق حفاظت شده تالابی و مواجهه با تهدیدات تالابی درون حوزه آبخیز				
۱۰			کمک به حل مناقشات زمین در سطح تالاب پریشان تهیه پیش نویس و ویرایش تکمیلی طرح پیشنهادی حل مناقشات زمین با مشورت جوامع محلی و دستگاه های دولتی پیگیری مسائل مربوط به مناقشات زمین در سفرهای انجام شده به تالاب و جلسه با ذینفعان برگزاری یک جلسه در اداره محیط زیست کازرون با حضور نماینده منابع طبیعی، دفتر طرح و جوامع محلی برای بررسی پیشرفت انجام شده و توافق درمورد انجام عملیات نقشه برداری و مقایسه آن با اطلاعات ثبت زمین موجود در منابع طبیعی براساس نقشه اداره کل حفاظت محیط زیست فارس پیشنهاد شد در ماه مارس سال ۲۰۱۰ جلسه ای برای پیگیری این موضوع با حضور نمایندگان سازمان حفاظت محیط زیست، منابع طبیعی، جوامع محلی، طرح حفاظت از تالاب ها، اداره ثبت و سازمان جهادکشاورزی شهرستان کازرون برگزار گردد. جلسات فوق و پیشرفت انجام شده در جلسات کمیته مدیریت محلی تالاب پریشان مطرح و اقدامات آتی از جمله تهیه نقشه دقیق با تعیین محل های مورد مناقشه و همچنین میله گذاری مناطق بدون مناقشه مورد تاکید قرار گرفت.	
۱۱			بررسی مرزهای علامت گذاری شده در تالاب های ارومیه و پریشان بیش از ۸۰ درصد از مرز دریاچه ارومیه با همکاری اداره کل محیط زیست آذربایجان غربی علامتگذاری گردید. مصالح لازم برای علامتگذاری تالاب پریشان خریداری گردیده است و پس از تعیین حریم تالاب و نقشه های لازم علامتگذاری آغاز خواهد شد.	
۱۲			تسهیل فرآیند تهیه اسناد لازم برای معرفی تالاب کانی برازان به عنوان سایت رامسر پی گیری موضوع با اداره کل محیط زیست آذربایجان غربی و ارسال مدارک لازم برای این اداره و شروع گردآوری مدارک لازم برای ثبت این تالاب توافق با اداره کل محیط زیست آذربایجان غربی درمورد شناسایی یک فرآیند شفاف برای معرفی تالاب های اقماری دریاچه ارومیه بعنوان سایت رامسر، بویژه تالاب کانی برازان با حضور مشاورین ملی و بین المللی طرح و همچنین کارشناسان ملی و محلی سازمان حفاظت محیط زیست	
۱۳			کمک به احیاء تالاب انجام سفرهای فنی توسط مشاورین و کارشناسان طرح با همراهی جوامع محلی و کارشناسان سازمان محیط	

ردیف	بازده مورد انتظار	شاخص خروجی ها و اهداف سالانه	فعالیت های برنامه ریزی شده	پیشرفت انجام کار
	خروجی اصلی ۱: ارتقاء ظرفیت ساختارهای مدیریتی مناطق حفاظت شده در سطح محلی (مانند دفاتر پارک های ملی و ادارات استانی محیط زیست) برای مدیریت مناطق حفاظت شده تالابی و مواجهه با تهدیدات تالابی درون حوزه آبخیز			
			های یادگارلو یا گرده قیت	زیست به منظور بررسی امکان احیای تالاب های یادگارلو و زینه ور و آرایه نظرات کارشناسی در این زمینه ⇐ برگزاری جلسات مشترک در بین سازمان محیط زیست، طرح و جوامع محلی به منظور دستیابی به یک روند مشترک در خصوص احیای تالاب های مورد نظر ⇐ برگزاری جلسه با برنامه کمک های کوچک تسهیلات محیط زیست جهانی GEF/SGP به منظور هم راستا کردن فعالیت های مشترک در این زمینه نکته: در برنامه کاری سال ۲۰۰۹ احیای تالاب زینه ور به فعالیت اضافه شد و احیای تالاب گرده قیت به سال های بعد موکول شد.
۱۴			کمک به تهیه گزارشات جامع پایش برای سایت های ارومیه و پریشان در سال ۲۰۰۸	⇐ اطلاعات مرتبط با تهیه این گزارش از سوی ادارات کل استان ها و گزارش های مشاورین گردآوری گردید. ⇐ نهایتا تصمیم گیری شد که گزارش های جمع بندی هر یک از تالاب های نمونه سایت تا پایان سال ۲۰۰۸ توسط مشاور طرح تهیه گردد. ⇐ این گزارش ها تا اواسط سال ۲۰۱۰ به ترتیب برای تالاب پریشان، دریاچه ارومیه و تالاب شادگان تهیه خواهد شد.
۱۵			تهیه تجهیزات پایش	⇐ تجهیزات پس از استعلام از ادارات کل در خصوص تجهیزات مورد نیاز و برگزاری مناقصه از شرکت تهیه کننده تجهیزات خریداری گردید. ⇐ بخشی از تجهیزات به طرح تحویل داده شده است و بخش دیگر آن در فصل اول ۲۰۱۰ تحویل داده خواهد شد.
۱۶			کمک به اجرای پروتکل های پایش از طریق دینفعان طرح	⇐ برنامه و پروتکل های پایش پس از بازنگری ترجمه گردید و برای اعلام نظر نهایی و استفاده در سایت ها در اختیار ادارات کل حفاظت محیط زیست و سازمان های ذیربط و سایر دینفعان در سایت های پروژه قرار گرفت. ⇐ موضوع استفاده از پروتکل ها برای پایش سایت های پروژه با ادارات کل و سایر دینفعان پی گیری گردید.
۱۷	خروجی ۱.۲: افزایش آگاهی جوامع محلی از	شاخص خروجی: • تعداد افراد محلی که تحت فعالیت	سنجش سطح آگاهی موجود در ارومیه و پریشان	⇐ همکاری با مرکز تحقیقات صدا و سیما به منظور سنجش آگاهی عمومی در خصوص تالاب ها، کارکردها و فواید آن ⇐ این سنجش آگاهی در شهرهای نزدیک به سایت های نمونه طرح شامل شیراز، کازرون، ارومیه و تبریز و

ردیف	بازده مورد انتظار	شاخص خروجی ها و اهداف سالانه	فعالیت های برنامه ریزی شده	پیشرفت انجام کار
خروجی اصلی ۱: ارتقاء ظرفیت ساختارهای مدیریتی مناطق حفاظت شده در سطح محلی (مانند دفاتر پارک های ملی و ادارات استانی محیط زیست) برای مدیریت مناطق حفاظت شده تالابی و مواجهه با تهدیدات تالابی درون حوزه آبخیز				
	ارزش های تالاب و مشارکت فعال آن ها در مدیریت دریاچه های پریشان و ارومیه	• های آگاهی رسانی قرار گرفته اند • سطح آگاهی جوامع محلی • مشارکت سازمان های غیردولتی و بهره برداران در مدیریت • مشارکت جوامع در فعالیت های اولویت دار		شهرهای تهران، گرگان و اهواز بعنوان شهرهای شاهد انتخاب گردیدند. در این سنجش که با مراجعه به ۳۰۰۰ نفر و پرکردن فرم های مرتبط انجام شد. ← گزارش مربوط به این سنجش آگاهی پس از انجام مطالعات منتشر شد که در آن سطح آگاهی در شهرهای پایلوت پروژه و شهرهای شاهد مشخص گردیده است. ← این گزارش به ذینفعان ملی و استانی طرح ارسال گردیده است.
۱۸			تسهیل برگزاری جشنواره پریشان	← جشنواره پریشان در سال ۲۰۰۸ برگزار نگردید اما این فعالیت آگاهی رسانی به اقداماتی نظیر برگزاری مراسم مرتبط با خشکسالی در حاشیه تالاب پریشان تغییر کرد.
۱۹			تسهیل برگزاری جشنواره ارومیه	← علیرغم پیگیری های انجام شده از استان های حوزه آبریز ارومیه، این فعالیت انجام نشد.
۲۰		اهداف سالانه: • افزایش ۵ درصدی آگاهی جوامع محلی درمورد تالاب • تقویت نهادهای غیردولتی پریشان در کسب مهارت های درآمدزایی • حضور نمایندگان جوامع محلی و سازمان های غیردولتی پریشان و ارومیه در کمیته های مدیریتی • مشارکت جوامع محلی در اجرای	تولید موارد آگاهی رسانی و تابلوهای تبلیغاتی برای سایت های ارومیه و پریشان	← تابلوهای اطلاع رسانی در خصوص ویژگی های تالاب پریشان و دریاچه ارومیه با همکاری ادارات کل حفاظت محیط زیست فارس و آذربایجان غربی تهیه شده است و در اوایل سال ۲۰۱۰ در حاشیه این تالاب ها نصب خواهد شد. ← با هماهنگی طرح و در همکاری بین یک سازمان غیردولتی و اداره کل حفاظت محیط زیست محصولات اطلاع رسانی از قبیل پوستر، بروشور، تابلو عکس و برچسب در خصوص تالاب پریشان تهیه و در بین ذینفعان در سطوح مختلف توزیع گردیده است. ← در همکاری با NGO طرح سرزمین دو بروشور در خصوص گونه های شاخص تالاب پریشان تهیه شده است. ← اطلس دریاچه ارومیه برای اطلاع رسانی در خصوص ارزش های این زیستگاه مراحل نهایی تهیه را طی می کند و در اوایل سال ۲۰۱۰ منتشر خواهد شد. ← توزیع ۵۰۰۰ جلد کتاب مرتبط با موضوعات محیط زیست در بین مدارس روستاهای اطراف تالاب پریشان با همکاری اداره آموزش و پرورش شهرستان کازرون
۲۱			درگیر ساختن رسانه ها در کلیه فعالیت های مهم طرح در	← مصاحبه مدیر ملی طرح با شبکه های مختلف رادیویی، روزنامه ها و خبرگزاری ها در خصوص فعالیت های طرح و مدیریت سایت های نمونه ← منتشر کردن اخبار طرح و سایت های نمونه بر روی وب سایت طرح و سایر خبرگزاری ها

ردیف	بازده مورد انتظار	شاخص خروجی ها و اهداف سالانه	فعالیت های برنامه ریزی شده	پیشرفت انجام کار
	خروجی اصلی ۱: ارتقاء ظرفیت ساختارهای مدیریتی مناطق حفاظت شده در سطح محلی (مانند دفاتر پارک های ملی و ادارات استانی محیط زیست) برای مدیریت مناطق حفاظت شده تالابی و مواجهه با تهدیدات تالابی درون حوزه آبخیز			
		۱۰ درصد از موارد اولویت دار برنامه مدیریتی	سطح ارومیه و پریشان	
۲۲			برگزاری دوره آموزش برای NGO های مرتبط با طرح: ○ اولین دوره از این برنامه به مدت ۴ روز در اولین هفته ماه دسامبر برای NGO های معرفی شده از پریشان، آذربایجان غربی، شرقی، کردستان و خوزستان برگزار شده و تمرکز آن برروی ساختار تیمی، مشارکت و مهارت های فردی و مدیریتی بود. ◀ دومین دوره از این کارگاه برای هفته دوم ژانویه ۲۰۱۰ برنامه ریزی شده است	
۲۳			حصول اطمینان از حضور و عضویت نمایندگان جوامع محلی و سازمان های غیردولتی در کمیته های مدیریتی	◀ با پی گیری های انجام شده ۵ نفر از نمایندگان جوامع محلی و ۳ نفر از نمایندگان تشکلهای غیردولتی به عضویت کمیته محلی مدیریت تالاب پریشان در آمده اند و در دو جلسه اخیر این کمیته حضور داشته اند.
۲۴			تسهیل و حمایت از مشارکت جوامع محلی و سازمان های غیردولتی در اجرای موارد اولویت دار برنامه های مدیریتی ارومیه و پریشان	◀ اجرای مراسم در خصوص اطلاع رسانی و حساس سازی در خصوص خشکسالی و خشک شدن تالاب پریشان توسط سازمان های غیردولتی و جوامع محلی تالاب پریشان ◀ پشتیبانی از تصویب پروژه پایش و حفاظت از گونه شنگ با کمک یک NGO ملی با مشارکت جوامع محلی ◀ حمایت از برگزاری مراسم روز جهانی تالابها توسط سازمان های غیردولتی حاشیه سایت های نمونه طرح ◀ همکاری با تشکلهای محلی برای احیای تالاب های اقماری دریاچه ارومیه

جدول ۲. فعالیتهای طرح حفاظت از تالابهای ایران ذیل خروجی اصلی ۲
طبق برنامه کاری سال ۲۰۰۹

ردیف	بازده مورد انتظار	شاخص خروجی ها و اهداف سالانه	فعالیت های برنامه ریزی شده	پیشرفت انجام کار
خروجی اصلی ۲: کمک به پایداری سیستم مدیریت مناطق حفاظت شده از طریق ایجاد ساختارهای مشارکت بین بخشی در سطح استان و حوزه آبخیز با توجه به مشکلات تهدید کننده اکوسیستم مناطق حفاظت شده تالابی				
۱	خروجی ۲.۱: ایجاد ساختارهای راهبری بین بخشی باتوجه به تهدیدات سطح حوزه به منظور پایداری دریاچه های ارومیه و پریشان	شاخص خروجی: • راهبری مناسب بین بخشی در سطوح بالای مدیریتی • کمیته های مدیریتی • گروه های کاری اهداف سالانه: • برگزاری اولین جلسه شورای منطقه ای حوزه آبریز ارومیه • ایجاد کمیته های مدیریتی ارومیه و پریشان و برگزاری دو جلسه • برگزاری حداقل دو جلسه سه کارگروه بین بخشی ارومیه و پریشان	آغاز و تسهیل ایجاد شورای منطقه ای حوزه آبریز ارومیه و تسهیل برگزاری اولین جلسه این شورا تصویب عضویت و شرح خدمات کمیته های مدیریتی پریشان و ارومیه (آذ. غربی و شرقی) تسهیل برگزاری دو جلسه برای هریک از کمیته های مدیریتی ارومیه و پریشان تسهیل برگزاری دو جلسه برای سه کارگروه بین بخشی ارومیه و پریشان	پی گیری تشکیل اولین جلسه شورا از طریق استانداری آذربایجان غربی و تهیه دستور کار این جلسه (این جلسه در سال ۲۰۰۹ تشکیل نشد و به سال ۲۰۱۰ موکول شد). عضویت و شرح خدمات کمیته های مدیریت تالاب پریشان در سطح محلی و استانی تهیه و به تصویب رسیده است. موضوع شکل گیری این کمیته ها در دریاچه ارومیه به تشکیل اولین جلسه شورای منطقه ای موکول شده است. دو جلسه کمیته های محلی و استانی تالاب پریشان برگزار شده است. جلسات کارگروه تنوع زیستی برای هر دو سایت نمونه برگزار شده است. جلسات کارگروه آب و کشاورزی دریاچه ارومیه بصورت مرتب در طول سال برگزار شده است.
۲				
۳				
۴				

ردیف	بازده مورد انتظار	شاخص خروجی ها و اهداف سالانه	فعالیت های برنامه ریزی شده	پیشرفت انجام کار
خروجی اصلی ۲: کمک به پایداری سیستم مدیریت مناطق حفاظت شده از طریق ایجاد ساختارهای مشارکت بین بخشی در سطح استان و حوزه آبخیز با توجه به مشکلات تهدید کننده اکوسیستم مناطق حفاظت شده تالابی				
۵	خروجی ۲.۲: اجرای استراتژی هایی برای پرداختن به مهمترین تهدیدات سایت های ارومیه و پریشان	شاخص خروجی: • اختصاص حق آبه زیست محیطی سطوح آلودگی طرح های احیاء رودها/ حوضه آبریز اهداف سالانه: • تصویب استراتژی اختصاص حق آبه زیست محیطی به دریاچه ارومیه تا پایان سال ۲۰۰۹ • آغاز استراتژی برداشت پایدار از آب های زیرزمینی تالاب پریشان • تهیه اطلاعات پایه و استراتژی آلاینده های دریاچه پریشان تا پایان سال ۲۰۰۹	تسهیل فرآیند توافق درمورد سهم تخصیص آب هر استان به دریاچه ارومیه	این فرایند در قالب کارگروه آب و کشاورزی دریاچه ارومیه و همچنین وزارت نیرو در سطح ملی پی گیری شده است و در نتیجه این جلسات شاخص های تخصیص تعیین و مورد توافق قرار گرفته است.
۶			اخذ تصویب رسمی حق آبه دریاچه ارومیه توسط شورای منطقه ای و کمیته ملی حوضه آبریز ارومیه	این فعالیت به تعیین سهم آب هر یک از استان ها و تخصیص منابع موکول شده است.
۷			کمک به سازمان های آب منطقه ای آذربایجان غربی و شرقی برای تهیه طرح های کلان آبی باتوجه به سهم آب موجود	این فعالیت به تعیین سهم آب هر یک از استان ها و تخصیص منابع موکول شده است.
۸			تسهیل تهیه پروتکل مدیریت جامع منابع آب برای مواقع خشکسالی و تصویب رسمی آن توسط شورای منطقه ای و کمیته ملی حوضه آبریز ارومیه	بدلیل تاخیر صورت گرفته در بکارگیری هماهنگ کننده محور خشکسالی، اولویت بحث تدوین برنامه جامع مدیریت منابع آب حوضه و عدم تشکیل جلسات کمیته های منطقه ای و ملی مدیریت حوضه آبخیز دریاچه ارومیه انجام این مورد به سال بعد موکول شده است.
۹			تحقیقات علمی و تهیه گزارش تحلیلی (به عنوان شواهد) درمورد علل، اثرات کوتاه و بلندمدت و خطرات احتمالی خشکسالی/ منابع ناپایدار برای بخش های مختلف	این فعالیت در قالب ارایه فراخوان برای ارایه طرح های تحقیقاتی پی گیری شده است. و از بین ۹ طرح تحقیقاتی ارایه شده ۷ طرح مورد حمایت طرح حفاظت از تالاب ها قرار گرفت. ۱. این تحقیقات بر بررسی اثرات خشکسالی بر روی اکوسیستم و جوامع مرتبط به آن و همچنین اطلاع رسانی در خصوص اثرات خشکسالی تمرکز دارد.
۱۰			شناسایی طرح های نمونه مدیریت بحران خشکسالی/ مدیریت پایدار منابع و	با توجه به نیاز به هماهنگی های فرابخشی در این زمینه و لزوم پشتیبانی فنی موضوع از سوی مشاور مربوطه این مبحث به سال بعد موکول شده است.

ردیف	بازده مورد انتظار	شاخص خروجی ها و اهداف سالانه	فعالیت های برنامه ریزی شده	پیشرفت انجام کار
خروجی اصلی ۲: کمک به پایداری سیستم مدیریت مناطق حفاظت شده از طریق ایجاد ساختارهای مشارکت بین بخشی در سطح استان و حوزه آبخیز با توجه به مشکلات تهدید کننده اکوسیستم مناطق حفاظت شده تالابی				
۱۱			در صورت امکان اجرای عملیات مشابه در سایت ها/ جوامع انتخاب شده	
			تهیه طرح های پیشگیرانه برای آمادگی در برابر خشکسالی شامل ساختارهای هماهنگی بین بخشی طبق دستورالعمل ها/ چارچوب های طرح های پیشگیرانه استانی	⇐ بدلیل اطاله فرایند استخدام هماهنگ کننده محور مدیریت خشکسالی هماهنگی بین دستگاه های مختلف برای تدوین طرح های پیشگیری به سال بعد موکول شده است.
۱۲			کمک به کارگروه آب برای تهیه گزارشی مبنی بر راه کارهای پیشگیری از تبخیر از سطح حوضه دریاچه ارومیه	⇐ بحثهای اولیه در جلسات متعدد این کارگروه در این خصوص به انجام رسیده است. در نهایت مقرر شد که پیشنهاد کنندگان طرح با محوریت وزارت نیرو در خصوص انجام یک مطالعه برای بررسی امکان و نحوه انجام چنین عملیاتی اقدام نمایند.
۱۳			تهیه شرح خدمات و انعقاد قرارداد (از محل بودجه ملی) جهت شناسایی شاخص های پایداری آب در حوضه ابریز ارومیه و تهیه بانک اطلاعاتی و اطلس بهره برداری از آب در سطح حوضه به طور سالانه	⇐ گفتگوهای اولیه با مشاوران ملی و بین المللی طرح برای نحوه انجام این بند صورت گرفته است. از آنجایی که مفاد این بند در ذیل وظایف وزارت نیرو تعریف شده است پیگیری های بعدی در سال بعد از وزارت مذکور برای انجام این مطالعات در حال انجام است.
۱۴			ترغیب سازمان های کشاورزی آذربایجان شرقی و غربی برای گنجاندن موارد اولویت دار مشخص	⇐ به سال بعد موکول شده است.

ردیف	بازده مورد انتظار	شاخص خروجی ها و اهداف سالانه	فعالیت های برنامه ریزی شده	پیشرفت انجام کار
	خروجی اصلی ۲: کمک به پایداری سیستم مدیریت مناطق حفاظت شده از طریق ایجاد ساختارهای مشارکت بین بخشی در سطح استان و حوزه آبخیز با توجه به مشکلات تهدید کننده اکوسیستم مناطق حفاظت شده تالابی			
			شده در گزارش کارگاه مدیریت جامع منابع آب در برنامه های کاری	
۱۵			حمایت از انجام مطالعات درمورد راه کارهای قیمت گذاری واقعی آب و نیاز به بارانه و مشوق در بخش کشاورزی	⇐ مذاکرات مقدماتی برای انجام مطالعات و ارایه راهکارها در این زمینه با مراکز تحقیقاتی وزارت جهاد کشاورزی آغاز شده است.
۱۶			تهیه شرح خدمات و انعقاد قرارداد (با کمک بودجه ملی) برای ارزیابی استفاده از ذخایر آب زیرزمینی در اطراف تالاب پریشان و راه کارهای کنترل آن	⇐ این قرارداد پس از تهیه شرح خدمات از طریق اداره کل محیط زیست استان فارس با شرکت مشاور منعقد گردیده است و ویرایش پیش از نهایی گزارش به طرح ارایه شده است.
۱۷			بررسی پیش نویس گزارش پایه آلودگی برای ارومیه و پریشان و چاپ آن	⇐ این قرارداد پس از تهیه شرح خدمات از طریق اداره کل محیط زیست استان فارس (برای تالاب پریشان) با شرکت مشاور منعقد گردیده است و ویرایش پیش از نهایی گزارش به طرح ارایه شده است. ⇐ انجام این مطالعات برای دریاچه ارومیه به سال بعد موکول شده است.
۱۸			برنامه ریزی کارگاه های بررسی آلودگی در حوضه پریشان و ارومیه و تهیه استراتژی	⇐ به سال بعد موکول شده است.

جدول ۳. فعالیتهای طرح حفاظت از تالابهای ایران ذیل خروجی اصلی ۳

طبق برنامه کاری سال ۲۰۰۹

ردیف	بازده مورد انتظار	شاخص خروجی ها و اهداف سالانه	فعالیت های برنامه ریزی شده	پیشرفت انجام کار
خروجی اصلی ۳: ارتقاء ظرفیت مدیریتی مناطق حفاظت شده تالابی و ساختارهای مشارکت بین بخشی در سطح ملی به منظور تقویت مدیریت مناطق حفاظت شده تالابی و از طریق تسهیل انتقال اطلاعات و تجربیات حاصله از دستاوردهای ۱ و ۲				
۱	خروجی ۳.۱: ظرفیت سازمان حفاظت محیط زیست و نهادهای بین بخشی برای به کارگیری رویکرد زیست بومی در حفاظت از مناطق تالابی ارتقاء یافته و سازمان حفاظت محیط زیست یک استراتژی برای استفاده از تجارب طرح در کل مناطق حفاظت شده تالابی کشور اتخاذ نماید	شاخص خروجی: - افزایش ظرفیت برای به کارگیری رویکرد زیست بومی - تاثیرگذاری بر سیاست ها، هم راستا با رویکرد جامع زیست بومی - تعداد سایت های تکرار اهداف سالانه: - افزایش ظرفیت ۱۵ کارشناس مهم از سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت نیرو، سازمان جهاد کشاورزی و دیگر بخش های مهم در جهت به کارگیری رویکرد	برنامه ریزی تور مطالعاتی ۳ روزه شامل بازدید میدانی و کارگاه، برای ۲۵ مدیر و کارشناس سازمان محیط زیست و ۵ کارشناس از هریک از وزارتخانه های نیرو، و جهاد کشاورزی به یک سایت نمونه	⇐ به سال بعد موکول شده است.
۲			برگزاری کارگاه درمورد کشاورزی و تالاب با همکاری سازمان محیط زیست و وزارت جهاد کشاورزی برای شناسایی سیاست های حمایت کننده-محدود کننده	⇐ مذاکرات و برنامه ریزی مقدماتی در این زمینه انجام شده است اما برگزاری آن به سال بعد موکول شده است.
۳			بازبینی سیاست های قیمت گذاری آب و ارائه مشوق هایی برای بهره برداری پایدار آب در کشاورزی	⇐ مذاکرات مقدماتی برای انجام مطالعات و ارائه راهکارها در این زمینه با مراکز تحقیقاتی وزارت جهاد کشاورزی آغاز شده است.

ردیف	بازده مورد انتظار	شاخص خروجی ها و اهداف سالانه	فعالیت های برنامه ریزی شده	پیشرفت انجام کار
	خروجی اصلی ۳: ارتقاء ظرفیت مدیریتی مناطق حفاظت شده تالابی و ساختارهای مشارکت بین بخشی در سطح ملی به منظور تقویت مدیریت مناطق حفاظت شده تالابی و از طریق تسهیل انتقال اطلاعات و تجربیات حاصله از دستاوردهای ۱ و ۲			
۴		جامع زیست بومی در مدیریت مناطق حفاظت شده تالابی کشور تاثیرگذاری طرح بر یکی از موارد مهم سیاست گذاری در راستای به کارگیری رویکرد جامع زیست بومی در مدیریت مناطق حفاظت شده تالابی		
۵	خروجی ۳.۲: استقرار نظام ملی برای برنامه ریزی و اجرای رویکرد های نمونه در مدیریت مناطق حفاظت شده تالابی کل کشور	شاخص خروجی: - تعداد سایت های تکرار - برنامه عمل - استراتژیک شورای ملی آب - بانک اطلاعات و دستورالعمل های تالاب های ایران	کمک به برگزاری جلسات جوامع محلی برای حمایت از برنامه مدیریت تالاب شادگان	⇐ با گفتگوهای انجام شده بستری فراهم شده است که نمایندگان جوامع محلی حضور موثر و مستمری در جلسات تدوین برنامه مدیریت تالاب پریشان داشته‌اند.
۶			حصول اطمینان و کمک به نهایی سازی و تصویب برنامه مدیریت شادگان	⇐ تا کنون دو کارگاه تدوین برنامه مدیریت تالاب شادگان برگزار و با مشورت با ذینفعان و جمع‌آوری نظرات آنها در مراحل مختلف سه ویرایش این برنامه مدیریت تهیه شده است و مراحل تصویب نهایی را طی می‌نماید.
۷			کمک به برگزاری سه جلسه کمیته مدیریت شادگان	⇐ یک جلسه با حضور مدیران دستگاه‌های ذیربط برگزار شده است.
۸		اهداف سالانه: به کارگیری رویکرد	کمک به ایجاد دبیرخانه شادگان	⇐ دبیرخانه موقت برای پی‌گیری تصویب برنامه مدیریت و اجرای آن در اداره کل حفاظت محیط زیست استان خوزستان شکل گرفته است.
۹			کمک به برگزاری کارگاه مدیریت جامع منابع آب در	⇐ این کارگاه در آبان ماه سال ۱۳۸۸ در مرکز بازدید کنندگان تالاب شادگان برگزار گردید.

ردیف	بازده مورد انتظار	شاخص خروجی ها و اهداف سالانه	فعالیت های برنامه ریزی شده	پیشرفت انجام کار
خروجی اصلی ۳: ارتقاء ظرفیت مدیریتی مناطق حفاظت شده تالابی و ساختارهای مشارکت بین بخشی در سطح ملی به منظور تقویت مدیریت مناطق حفاظت شده تالابی و از طریق تسهیل انتقال اطلاعات و تجربیات حاصله از دستاوردهای ۱ و ۲				
		شناسایی دو سایت تکرار دیگر • تهیه اولین پیش نویس استراتژی ملی حفاظت از تالاب ها و اولین برنامه عمل آن • نهایی سازی نرم افزار بانک اطلاعات تالاب ها و تهیه دو دستورالعمل عمده	شادگان	
۱۰			کمک به فعالیت های آگاهی رسانی جوامع محلی شادگان	⇐ بودجه مربوط به اجرای این اقدام به اداره کل حفاظت محیط زیست خوزستان ارسال شده است و برنامه ریزی مقدماتی برای انجام یک برنامه آگاهی رسانی در این تالاب انجام شده است.
۱۱			مشارکت در تهیه برنامه گردشگری برای شهر/تالاب شادگان	⇐ ضمن انجام رایزنی مقدماتی با اداره کل محیط زیست و سازمان گردشگری استان خوزستان تهیه این برنامه به سال بعد موکول شده است.
۱۲			تهیه چارچوب رویکردها و برنامه اقدام ملی حفاظت از تالابها	⇐ این چارچوب در قالب برگزاری کارگاه مربوط و رایزنی های پس از آن شکل گرفته است و آماده به اشتراک گذاشتن با سایر نهادهای ذیربط می باشد.
۱۳			برگزاری کارگاه تهیه چارچوب رویکردها و برنامه اقدام ملی حفاظت از تالابها با کمک سازمان حفاظت محیط زیست (و ذینفعان اصلی)	⇐ این کارگاه در آبان ماه ۱۳۸۸ در سازمان حفاظت محیط زیست و با حضور ذینفعان در سطوح ملی و محلی برگزار گردید.
۱۴			بازبینی و بررسی نتایج قراردادهای بانک اطلاعات تالاب ها	⇐ مناقصه مربوط به تعیین مشاور برای تهیه بانک اطلاعات برگزار و مشاور انتخاب گردید. فرایند در مرحله نهایی کردن شرح خدمات و تهیه قرارداد است.
۱۵			چاپ دستورالعمل های تالاب های و گردشگری	⇐ به سال بعد موکول شده است.
۱۶			چاپ دستورالعمل های زون بندی تالاب ها	⇐ این دستورالعمل توسط دو نفر از مشاورین ملی و بین المللی در حال تهیه می باشد.
۱۷			عملکرد مناسب دفتر مرکزی طرح (پرسنل،	⇐ انجام پیگیری ها و هماهنگی برای سفر سه مشاور بین المللی طرح • مشاور ارشد بین المللی، مشاور مناطق حفاظت شده و مشاور مدیریت جامع منابع آب) به ایران شامل:

ردیف	بازده مورد انتظار	شاخص خروجی ها و اهداف سالانه	فعالیت های برنامه ریزی شده	پیشرفت انجام کار
	خروجی اصلی ۳: ارتقاء ظرفیت مدیریتی مناطق حفاظت شده تالابی و ساختارهای مشارکت بین بخشی در سطح ملی به منظور تقویت مدیریت مناطق حفاظت شده تالابی و از طریق تسهیل انتقال اطلاعات و تجربیات حاصله از دستاوردهای ۱ و ۲			
			کارکرد دفتر، ارتباطات)	○ هماهنگی برای دریافت روادید ○ تهیه و نهایی سازی برنامه های ماموریت ○ هماهنگی با ذینفعان مرتبط و برنامه ریزی برای فعالیت های هر ماموریت ⇐ برنامه ریزی و پایش فعالیت های طرح شامل: ○ بازبینی دستاوردهای برنامه کاری سال ۲۰۰۹ ○ بازبینی چارچوب منطقی طرح: این بازبینی براساس نظرات ارزشیابی میان دوره ای طرح انجام پذیرفت. ○ بازنگری بودجه بین المللی طرح تا پایان مدت طرح: پس از بازبینی چارچوب منطقی طرح، یک بازبینی استراتژیک درمورد بودجه بین المللی طرح براساس پیشنهادات ارزشیابی میان دوره ای انجام پذیرفت. ○ تهیه برنامه کاری سال ۲۰۱۰ (که در کارگاهی با حضور کلیه پرسنل طرح نهایی شد) ○ بازبینی وضعیت اجرای پیشنهادات ارزشیابی میان دوره ای ○ بررسی وضعیت مشاورین ملی و بین المللی :بررسی سفرهای مشاورین به ایران در سال آینده و پیشنهاداتی برای فعالیت های آن ها ⇐ برگزاری جلسات ماهانه با هماهنگ کنندگان استانی به منظور بررسی فعالیت ها در هر سایت ⇐ نهایی سازی فرآیند استخدام دو مشاور ملی در زمینه سازوکارهای سازمانی و اقتصادی-اجتماعی) و عقد قرارداد. ⇐ تهیه برنامه و پروتکل های پایش و توزیع آن بین ذینفعان مربوطه جهت نظرخواهی ⇐ برگزاری جلسه کمیته فنی طرح برای هماهنگی اجرای فعالیت های اولویتدار برنامه های مدیریت سایت های نمونه
۱۸		ارزشیابی میان دوره ای و نهایی	⇐ این ارزشیابی در خرداد ماه سال ۱۳۸۸ برگزار گردید. ⇐ گزارش ارزشیابی توسط تیم ارزشیابی تهیه و توسط طرح ترجمه و منتشر گردید.	

ردیف	بازده مورد انتظار	شاخص خروجی ها و اهداف سالانه	فعالیت های برنامه ریزی شده	پیشرفت انجام کار
				خروجی اصلی ۳: ارتقاء ظرفیت مدیریتی مناطق حفاظت شده تالابی و ساختارهای مشارکت بین بخشی در سطح ملی به منظور تقویت مدیریت مناطق حفاظت شده تالابی و از طریق تسهیل انتقال اطلاعات و تجربیات حاصله از دستاوردهای ۱ و ۲
				برنامه لحاظ کردن پیشنهادات و توصیه های گزارش ارزشیابی در فعالیتهای جاری طرح تهیه گردیده است.
۱۹	خروجی ۳.۳: افزایش آگاهی های عمومی درمورد ارزش های تالاب	شاخص خروجی: آگاهی رسانی اهداف سالانه: افزایش ۵ درصدی آگاهی های عمومی درمورد ارزش های تالاب	سنجش سطح فعلی آگاهی عمومی	⇐ همکاری با مرکز تحقیقات صدا و سیما به منظور سنجش آگاهی عمومی در خصوص تالابها، کارکردها و فواید آن ⇐ این سنجش آگاهی در شهرهای نزدیک به سایت های نمونه طرح شامل شیراز، کازرون، ارومیه و تبریز و شهرهای تهران، گرگان و اهواز بعنوان شهرهای شاهد انتخاب گردیدند. در این سنجش که با مراجعه به ۳۰۰۰ نفر و پرکردن فرم های مرتبط انجام شد. ⇐ گزارش مربوط به این سنجش آگاهی پس از انجام مطالعات منتشر شد که در آن سطح آگاهی در شهرهای پایلوت پروژه و شهرهای شاهد مشخص گردیده است.
			پخش فیلم تاب آب از تلویزیون ملی	⇐ با توجه به تفاهم انجام شده با صدا و سیما این مجموعه به مدت ۶ ماه از شبکه اول در زمان های مشخصی در طول روز پخش گردید.
			ترجمه و چاپ کتاب اکولوژی تالاب	⇐ ترجمه این کتاب در حال انجام بوده و چاپ آن به سال ۲۰۱۰ موکول شده است.
			سایر فعالیت های آگاهی رسانی	⇐ تولید و توزیع دوره های بولتن، بروشور و پوسترهای اطلاع رسانی در خصوص فعالیتهای طرح و همچنین آموزش و آگاهی رسانی در خصوص مسایل زیست محیطی در سطح ملی و سایت های نمونه طرح ⇐ شرکت در دوره آموزشی CEPA (ارتباطات، آموزش، مشارکت و آگاهی رسانی) که توسط دفتر منطقه ای کنوانسیون رامسر برگزار گردید و ایجاد غرفه در بخش جانبی برای ارائه دستاوردهای طرح ⇐ همکاری با دفتر منطقه ای کنوانسیون رامسر برای برگزاری کارگاه و جشنواره در شهر رامسر ⇐ شرکت در نمایشگاه های اطلاع رسانی در سطوح ملی و محلی

- ۱- باتوجه به انعقاد تفاهم نامه مشترک مدیریت حوضه آبریز دریاچه ارومیه علیرغم پی گیری های انجام شده تشکیل شورای منطقه ای به سال بعد موکول شده است که این امر می تواند منجر به تاخیر در اجرای برنامه مدیریت این حوضه گردد.
- ۲- با ورود به فاز اجرای برنامه مدیریت، لزوم تامین منابع مالی ملی مورد نیاز برای اجرای بخش های مختلف برنامه مدیریت و لحاظ کردن آنها در بودجه های سالانه دستگاه های متولی موضوعی چالش برانگیز و مستلزم صرف انرژی قابل توجهی است.
- ۳- ایجاد تفاهم و توافق فرابخشی در سطح حوضه آبریز جهت تعیین سهم هر استان در بهره برداری از منابع حوضه (بویژه میزان آب قابل بهره برداری) و همچنین سهم هر استان در تامین آب مورد نیاز دریاچه ارومیه.
- ۴- بازنگری در طرح های توسعه با در نظر گرفتن حداکثر منابع و آب قابل بهره برداری در هر استان واقع در حوضه
- ۵- تداوم شرایط خشکسالی و کم آبی در سطح حوضه ها و تالاب های مورد مطالعه و مشکلات و پیامدهای حاصله
- ۶- عدم تثبیت قرارداد پرسنلی که از محل منابع ملی در طرح فعالیت می کنند.
- ۷- عدم استخدام مشاوران ملی در زمینه کشاورزی و تنوع زیستی علیرغم آگهی انجام شده.
- ۸- تفاوت سال مالی و تقویم کاری سازمان های اصلی همکار طرح (سازمان حفاظت محیط زیست به نمایندگی از دولت ج.ا.ایران، برنامه توسعه ملل متحد (UNDP) و صندوق محیط زیست جهانی (GEF)) موجب شده است که طرح گزارش های مالی و کاری متعددی را با قالب های متفاوت در بازه های زمانی مختلف تهیه نماید. این مسئله ضمن صرف انرژی مضاعف از طرح، اختلاف هایی را نیز در برخی موارد ایجاد می نماید.
- ۹- بواسطه تمرکز طرح بر موضوع تدوین برنامه های مدیریت جامع برای سایت های نمونه و تمرکز بر جنبه های نرم افزاری و مدیریتی در سال های اولیه اجرای طرح، انتظارات برخی از ذینفعان بخصوص جوامع محلی در خصوص تغییرات فیزیکی و قابل مشاهده برآورده نشده است و این امر می تواند چالش هایی را پیش روی پروژه قرار دهد.

۱. مشارکت دادن کلیه ذینفعان و ایجاد حس مالکیت در آنان بصورت چشمگیری موفقیت برنامه‌ها را تضمین می‌نماید.
۲. با توجه به اقدامات انجام شده برای اجرای بازدید مطالعاتی حوضه آبریز مری-دارلینگ کشور استرالیا، برنامه-ریزی و اجرای بازدیدهای مطالعاتی خارج از کشور باید به گونه‌ای طراحی و اجرا گردد که با توجه به مکان مورد بازدید و گروه هدف بازدید کننده به گونه‌ای باشد که کمترین انرژی را از بدنه اجرایی طرح صرف نماید. ضمناً این امر به گونه‌ای باشد که بر روابط آتی طرح با سایر ذینفعان اثر نامطلوب را به جای نگذارد.
۳. در کنار اقدامات انجام شده باید بصورت دائم و موثر کار اطلاع رسانی صورت گیرد.
۴. پیش و حین انجام هرگونه فعالیت در سایتهایی که بصورت مستقیم با جوامع محلی ارتباط برقرار می‌شود باید یک ارزیابی در مورد پتانسیل ایجاد و افزایش اختلافات محلی انجام و روشهای موثر را با افراد ذی نفوذ محلی بررسی نمود
۵. در فعالیتهای فرابخشی و همکاری با چندین ذینفع برای امکان دستیابی به نتایج مشخص و کسب توافق کلیه ذینفعان، باید از پیچیده کردن موضوعات پرهیز شود و مسئله ساده سازی شود. توافقات باید به صورت مرحله‌ای از موضوعات کلان شروع شود و به جزئیات برسد.
۶. فعالیتهای فرابخشی و استقرار مدیریت زیست‌بومی زمان‌بر است و با درنظر گرفتن این موضوع باید فرصت کافی برای اینکه کلیه ذینفعان عملاً در فعالیتهای درگیر شوند و نقش و جایگاه تعریف شده‌ای در فرایند داشته باشند داده شود. در این صورت حصول به حس مشترک مالکیت موضوع و همکاری مشترک بیشتر فراهم خواهد بود.
۷. عوامل بیرونی و خارج از توان پروژه می‌توانند فعالیتهای را تحت تاثیر قرار دهند و تهدید کنند ولی با برنامه‌ریزی مناسب می‌توان از این گونه تهدیدات در شرایط بحرانی جهت استفاده از نگرانیهای عمومی برای پیشبرد اهداف برنامه‌ریزی شده به صورت فرصت استفاده نمود.
۸. با توجه به اینکه یکی از اهداف اصلی طرح، توانمند سازی ارگانهای دولتی در راستای مدیریت جامع زیست بومی می باشد توانمند سازی کارشناسان ارگان اجرایی طرح (سازمان حفاظت محیط زیست) باید بعنوان یکی از فعالیت های اساسی مدنظر باشد.
۹. جلسات مداوم اطلاع رسانی بین بخشی جهت پیشبرد امور طرح و ایجاد حس مالکیت در ارگانهای ضروری است
۱۰. ایجاد یک تشکل در سطح محلی، موانع پیش روی برنامه‌ها در سطح محلی کاهش داده و علاوه بر توانمند سازی جوامع محلی باعث ایجاد حس مالکیت در آنان می‌شود
۱۱. لزوم در جریان گذاشتن و هماهنگی با استانداری ها و فرمانداری ها
۱۲. درحین اجرای پروژه ممکن است در سایتهای مورد مطالعه مشکلات اجرایی یا توسعه‌ای ایجاد شود که در چنین شرایطی طرح باید خود را از کارهای اجرایی مرتبط با سازمان و تصمیم‌گیریهای مربوطه جدا نماید و بعنوان یک مرجع فرابخشی عمل نماید. درگیر شدن طرح در چنین شرایطی ممکن است نقش فرابخشی آنرا از بین ببرد و ذینفعان مختلف تصور نمایند که طرح درواقع حافظ منافع سازمان حفاظت محیط زیست است که البته چنین

امری تهدید جدی برای طرح محسوب می شود. در چنین شرایطی توصیه می شود که طرح با در نظر گرفتن جنبه های فنی و با بهره گیری از مشاوره های ملی و بین المللی به صورت تسهیلگر فرایند عمل نماید.

۱۳. امکانات و تجهیزاتی که برای تسهیل امور اجرایی طرح تامین می گردد باید با در نظر گرفتن استانداردها و مشخصات فنی لازم، در حد و اندازه شرایط محلی و ملی کشور باشد. بعنوان مثال پیش بینی تامین خودروهای تویوتای لندکروز برای دفتر مرکزی طرح و دفاتر استانی (هرچند که این خودروها از نظر فنی بسیار مناسب هستند) ولی عملاً باعث گردید که تحویل این خودروها با تاخیر زیادی مواجه شود و در مورد سایتهای مطالعاتی طرح نیز چنین خودروهایی فراتر از شرایط معمول خودروهای سازمانی استان است. به همین دلیل استفاده از چنین خودروهایی بویژه در سایتهای مطالعاتی طرح باعث افزایش توقعات از توان طرح خواهد شد. لذا تاکید می شود که چنین امکانات و تجهیزاتی برای پروژه های بین المللی باید در حد عرف و شرایط معمول ملی و محلی تامین گردد.

خلاصه پیشنهادات ارزشیابی میان دوره ای طرح

پیرو ارزشیابی میان دوره ای طرح که در خرداد ماه سال ۱۳۸۸ انجام گردید، تیم ارزشیابی پیشنهاداتی را برای بهبود ادامه اجرای طرح در قالب گزارشی ارایه نمودند که خلاصه این پیشنهادات به شرح زیر است. لازم به توضیح است که طرح باتوجه به نتایج و پیشنهادات ارزشیابی میان دوره ای، اقدامات مدیریتی جهت انجام بازنگریها و اصلاحات لازم را معمول و پیگیری نموده است.

توصیه شماره ۱ برنامه، چارچوب منطقی، نظام پایش و ارزشیابی طرح

- بازنگری مجدد چارچوب منطقی طرح و انجام تغییرات مشخص درمورد دستاوردهای کلیدی

توصیه شماره ۲ نظارت بر طرح و راهبری امور تالابها در کشور

- تشکیل یک گروه کاری ملی حفاظت از تالاب ها به عنوان یک بدنه عالیرتبه نظارتی

توصیه شماره ۳ مدیریت طرح - نیروی انسانی

- افزایش تعداد و ظرفیت سازی پرسنل طرح

توصیه شماره ۴ مدیریت مالی طرح حفاظت از تالابهای ایران

- افزایش هزینه کرد طرح از محل منابع ملی و دولتی

توصیه شماره ۵ ترتیبات اداری بلند مدت برای حفاظت تالابها

- ترتیبات اداری و شفاف سازی روابط کاری سازمان های مرتبط

توصیه شماره ۶ طرح های مدیریت تالابها و حوضه های تالابی

- تقویت سازوکار مدیریت جامع تالاب های کشور

توصیه شماره ۷ ظرفیت سازی در طرح حفاظت تالابهای ایران

- ظرفیت سازی سیستمی

توصیه شماره ۸ تاثیرگذاری بر سیاست های دولت

- تدوین استراتژی ملی حفاظت از تالاب ها و تاثیرگذاری بر برنامه های ۵ ساله توسعه کشور

توصیه شماره ۹ ارزیابی و تایید شیوه نوین حفاظت از تالاب ها و مدیریت حوضه های آبریز در سطح پایلوت

- نهایی سازی اقدامات در سطح سایت های نمونه و درنظر گرفتن تالاب شادگان به عنوان سایت نمونه

توصیه شماره ۱۰ استراتژی تکرار

- تغییر رویکرد از فعالیت در سایت تکرار به نهایی سازی کار در سایت های نمونه و تاکید بر نقش تسهیلگری طرح

توصیه شماره ۱۱ دوره زمانی طرح، تمدید و تکمیل آن

- تمدید دوره زمانی طرح تا پایان سال ۲۰۱۲ باتوجه به تاخیر یک ساله در آغاز طرح

خلاصه عملکرد مالی طرح از محل منابع بین‌المللی و ملی در سال ۲۰۰۹ به شرح ذیل بوده است.

جدول خلاصه عملکرد مالی طرح حفاظت از تالابهای ایران از محل منابع ملی در سال ۲۰۰۹ (ارقام به میلیون ریال)

استان فارس		استان آذربایجان غربی		استان خوزستان	
موضوع	مبلغ	موضوع	مبلغ	موضوع	مبلغ
برگزاری کارگاه اکوتوریسم تالاب پریشان	۲۰۰	برگزاری دوره آموزشی محیط بانان سایت‌های طرح	۱۵۰	برگزاری کارگاه مدیریت جامع منابع آب تالاب شادگان	۱۰۰
انجام علامت گذاری مرز تالاب پریشان جهت حفظ و احیاء آن	۱۵۰	تجهیز دبیرخانه شورای منطقه ای دریاچه ارومیه	۳۰۰	برگزاری کارگاه پهنه-بندی تالاب شادگان	۱۵۰
ایجاد منطقه فنس کشی برای جداسازی منطقه نی از چرای دام جهت بررسی شرایط احیاء تالاب پریشان	۱۰۰	لایروبی و احیاء نه‌رهای سنتی اطراف دریاچه ارومیه و تالاب‌های اقماری	۲۰۰	برگزاری همایش مردمی تالاب شادگان	۱۰۰
تعیین حدود و حریم تالاب پریشان و حمایت از حل اختلاف مرتبط در قالب نقشه برداری و تفکیک اراضی منابع ملی و مستثنیات	۳۵۰	باقیمانده پول همایش ارومیه	۸۰	برگزاری روز جهانی تالاب‌ها	۲۰۰
تجهیز دبیرخانه کمیته محلی پریشان	۲۵۰				
جمع هزینه کرد نقدی استان	۱۰۵۰	جمع هزینه کرد نقدی استان	۷۳۰	جمع هزینه کرد نقدی استان	۵۵۰
استان آذربایجان شرقی (باقیمانده پول همایش ارومیه)		۷۵			
در سطح ملی		۲۶۴۹			
جمع کل هزینه کرد نقدی		۵۰۵۴			
هزینه کرد غیر نقدی		۳۸۳۶			
جمع کل مشارکت ملی دولت در اجرای طرح در سال ۲۰۰۹		۸۸۹۰			

باتوجه به اینکه هزینه کرد بودجه بین‌المللی طرح به تفکیک خروجی‌های اصلی (Out Comes) بوده است لذا هزینه کرد پروژه در این بخش به تفکیک خروجی‌های اصلی ارائه گردیده است. ضمناً هزینه پروژه خشکسالی نیز در ادامه جدول ذیل آمده است.

جدول هزینه کرد طرح از محل منابع بین‌المللی در سال ۲۰۰۹

خروجی	عنوان	بودجه هزینه شده (دلار)
۱	ارتقاء ظرفیت ساختارهای مدیریتی مناطق حفاظت شده در سطح محلی	۱۵۱،۴۷۰
۲	تقویت ساختارهای مشارکت و همکاریهای بین بخشی که در سطح استان و حوزه آبخیز	۲۲،۹۷۱
۳	ارتقاء ظرفیت مدیریتی مناطق حفاظت شده تالابی و ساختارهای مشارکت بین بخشی در سطح ملی	۲۱۹،۸۵۳
جمع کل از محل اعتبارات تسهیلات محیط زیست جهانی <i>GEF</i>		۳۹۴،۲۹۴
پروژه مدیریت خشکسالی طرح تالابها (از محل اعتبارات دفتر عمران ملل متحد - UNDP)		۶۰،۰۰۷
جمع کل:		۴۵۴،۳۰۱